עין משפמ

גר מצוה ז א מיי׳ פכ״ז מהל׳ מלוה

ולוה הלי ג סמג עשין לד ולוה הלי ג סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי מד סעיף h: ח ב מיי שם הלי ד סמג

:סעיף ו

מוסף תוספות

א. כיון דמפסיל שטרא

בשני שיטין והא חתימי סהדי בשלישית. רמכ״ן.

ת שהריאתו לר״ד ריות

ב. שהביאוו לב"ו ביום שנמסר לה להודיע שהיא גרושה ויתירוה לינשא, דכיון דהאידנא הוה ובעידי

מסירה לא חיישינז לזיופא.

נוסירוז א והישיבן ידום לח" גיעין ככ: ג. [ר]ג ליה לכוליה שטרא דלע וכתיב שטר בשתי שיי והא חתימי סד

בשלישית. רמב״ן. T. שהיו

מונים לשנות המלכים. ר״ש

רבינו גרשום

שם טוש"ע ח"מ סי' מה

ל) ול"ל אלעורו. ב) רש"א. ב"ח וחרשר דלה.

הנהות הב"ח

(A) רשב"ם ד"ה אמר רכ עמרס וכוי לכלמי שיכתב כה דכר הלריך דהשתא אם לא יזייפו ויוסיפו לאחר זמן אין אנו: (3) תום' ד"ה מין מנו. (כ) הום ד"ה (בדף הקודם) ולריך וכו' ויש לותר דודמי בדין הומ שיהא כשר אלא דבגיטין פרק המביח תנינת משמע שהוא פסול: (ג) בא"ד דפרק קמא דגיטין האי שטרא: (ד) בא"ד ר' יוחטן שמונו. (ו) באר ור יותק פרק שני על מתניתין דאין כוסבין לא על נייר מחוק: (ה) בא"ד אליביה דר' יוחקן מהא דליכא חזרת השטר מהא דליכא חזרת השטר:

(1) בא"ד אין טומנין לא
על נייר: (1) בא"ד אכל
כשאר שטרות. נ"ב עיין
כמוס' פ"ב דגיטין [דף
כב:] בד"ה אכל בשטרות לא פירשו להדיא דר׳ יוחנו לא פירשו להדיא דרי יותנן מודה בשטרות דבעי לאלתר: מודה בשטרות דבעי לאלתר: לת) בא"ד בין הרמיקו בין לא הרמיקו: (ע) ד"ה לפי וכו' לעיל דכתב ביה שריר וק"ם וכו' משיטה אמרונה כדי שלא: (י) בא"ד דבר בדי שנה. (י) באיד דכר עיקר לפי שחין למדין וכר והיו כותבין על חותו התחק היו מקיימים אותם קודם שיטה חחרונה: (כ) בא"ד לקר מיניה קודם שריר וקנינא מיניה קודם שריר וקיים והא אין למדין: (ל) בא"ד ולמדין אנו בטוב משיטה אחרונה: (מ) בא"ד דכתבינן בגיטין ודין די יהוין ליכי מנאי: (ג) בא"ר מקמי דאמבטילת אדכרת מן מטריא כדאימא: (ס) בא"ד לר"ת במיקון הגט שעשה שכתב כל דבר וכו׳ שענה שכתב כנ דבר וכר ששנה עליהם פעמיים ושלש בחוך השטר או אין עיקר הגט תלוי בזה הורגלו כל"ל ותיבת שכתב נמחק: (ע) בא"ד שימחוק בשטר דבר שעיקר השטר נממן. וש בא השמח נשטר דבר שעיקר השטר תלוי בו ויכמונ עליה דבר ששנוי וכו' כן נראה לר"י וכו' דלפעמים נחזרה גופה:

לעזי רש"י

כדת משה וישראל בגיטין וי"

קינונ"ש [קויניונ"ש].

אמר רב עמרם לפי שאין למדין משיטה אחרונה. מפני שאין העדים יכולין לקרב חתימתן כ"כ בסמוך בסוף השטר ומניחין ריוח בין השטר לחתימתן ויכול אדם לזייף ולהוסיף בינתים שיטה אחת והלכך תקון רבנן לחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה לבלתי שיכתב בה

דבר הלריך (h) שהרי אם זייפו והוסיפו לאחר זמן אין אנו מפסידין כלום אם לא נלמד הימנה שהרי כבר כתוב כל זה למעלה וגם אם זייפו ויוסיפו בשיטת החלק שאחר ענינו של שטר שבשיטה אחרונה בין השטר לעדים לא מעלה ולא מוריד שהרי איו למדין משיטה אחרונה. ובשאין כתוב בשטר שריר וקיים מיירי. כן נראה בעיני טעס הלבר ופירושו ועיקר:

הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול. אם אין כתוב בו שריר וקיים אפי׳ יש עדים שלא נוסף בו דבר זיוף מכל מקום האי שטרא חספא בעלמא הוא שלא נעשה כתקון חכמים וכמלוה על פה דמיה: אלא לאו ש"מ אין למדין משטה אחרונה. הלכך הרחיק שני שיטין פסול שיכול לזייף שני שטין ונלמוד מן הראשונה: 636

אמר רב עמרם אלפי שאין למדין משימה אחרונה אמר ליה רב נחמן לרב עמרם מנא לך הא אמר ליה דתניא יהרחיק את העדים שני שימין מן הכתב פסול שימה אחת כשר מאי שנא שני שיטין דלמא מזייף וכתב שיטה אחת נמי מזייף וכתב אלא לאו שמע מינה אין למדין משימה אחרונה שמע מינה איבעיא

ליכא חזרת השטר אלמא אע״פ שאין יכול לזייף פסול כי ליכא חזרה ואע״ג דר׳ או (אליעזר) פליג על ר׳ יוחנן ופוסל בר מלאלמר ב' הלכה כר' יוחנן רבו ועוד בריש חזקת הבחים (לעיל דף כט.) אמר אביי שדות בכסף יקנו עלה טובה קמ"ל וזהו כסברת ר' יוחנן דהתם והא

לאו ראיה היא דע"כ לא פריך אליביה דר" יוחנן (פ) דהא ליכא חזרת השטר דלדידיה היכי פריך והא בעינן כתב שאינו יכול להזדייף

וליכא דהא אמר ר' יהודה בן בתירא אין כותבין (10 על נייר מחוק ולא על דיפתרא וחכמים מכשירין ואמר ר' יוחנן כשהכשיר ר"א

אפילו מכאן ועד עשרה ימים דמדכר דכירי אלא אליבא דר׳ אלעזר פריך דאמר לא הכשיר ר"א אלא לאלמר אבל מכאן ועד עשרה

ימים לא וה"נ פריך שפיר והא בעינן חזרת השטר וליכא ויוכל לוייף ולא דכירי לימים רבים אבל לר' יוחנן ה"ג דכשר כיון שאין יכול

לוייף מדכר דכירי ב [מיהו מלינו למימר דאף לר"י פריך] ב ולא הכשיר ר' יוחנן אפי' מכאן ועד י' ימים אלא בגיטין דליכא רוב מנאים הלבר מדכר דכירי ® אבל בשאר שטרות מכאן ועד יי ימים לא דרוב עניני תנאים הם בשטר ולא דכירי לומן מרובה מיהו מסתבר

דפסול גזירה אטו היכא דלא הרחיק שיטה אחת דלא משתמיט לאפלוגי בהן אלא בין הרחיקו (ח) ללא הרחיקו בעינן חזרת השטר: לפר שאין

דמרין בו'. בימיהם לא היו כותבין שריר וקיים בפשוטין שלהם כדאמר גבי מקושר לעיל דכתב (ש) שריר וקיים מכלל דבפשוטים לא

היו כותבין שריר וקיים ולכך לא היו למדין משיטה אחרונה שלא יוכל לזייף בשיטה אחת שהרחיקו העדים והיו כותבין חזרת השטר בשיטה אחרונה ולא שום דבר עיקר 🕫 שאין למדין הימנה ואם אירע בהן מחק היו כותבין אותו והיו מקיימים אותו

קודם שיטה אחרונה דאחרי כן לא היו למדין כל עיקר הימנה ויש לתמוה א"כ היאך הורגלנו לכתוב קיום מחקים אחר וקנינא מיניה (כ

והם אין למדין משיטה אחרונה ואין לך למדין גדול מזה ולא היה לנו ללמוד לפי שיכול לבא לידי זיוף כיון שהשטר כשר בלא שריר וקיים שפעמים לא יכתוב מתחלה שריר וקיים ויבא זה וימחוק מה שירצה ויגיה ויקיים המחק בסוף ויכתוב שריר וקיים וי"ל כיון שהורגלנו לכתוב שריר וקיים יהא פסול אם לא נכתב כן אפילו כשאין בו מחק והשתא לא יוכל לבא לידי זיוף לכך אנו כותבין שפיר קיום מחקים

אחר וקנינא מיניה ולמדין אנו (0 היטב משיטה אחרונה כיון שאנו כותבין שריר וקיים והא דכותבין וקנינא מיניה וכו׳ לא הויא חזרת השטר

אלא לפי שעדיין עדות הקנין הוא שבתחלה כתב ואמר לנו הוו עלי עדים וקנו ממני ואחר כן וקנינא מיניה והוא הדין שיכול לכתבו באמלע

השטר ולפי האי פירוש דלא לריך חזרת השטר אם כן הא דכתבינן בגיטין ודין (מ) דיהוי ליכי מנאי ספר תירוכין וגט פטורין לא הויא משום חזרת השטר דלא לריך למכתב חזרה כיון דכתבינן שריר וקיים ובגיטין כדת משה וישראל הוי במקום שריר וקיים ובעיא היא בהמגרש

(גיטין דף פה: ושם) אי בעינן ודין או לא ולא איפשיט ולכך נראה שלעיקר גט אנו כותבין ודין ואין אנו לריכין חזרה משום טעם שפי׳ ויכולים

לכתוב ודין בשיטה אחרונה דכדת משה וישראל הוי במקום שריר וקיים ויש תימה למה שינו הקדמונים לכתוב שריר וקיים וללמוד משיטה אחרונה ולקיים מחקים אחר וקנינא מיניה כיון שחכמי הגמרא לא היו כותבין שריר וקיים מדקאמר אין למדין משיטה אחרונה ומקיימים מחקים קודם שיטה אחרונה וי"ל שחששו שפעמים שיטעו העדים שאינן בקיאין וירחיקו שני שיטין ואפילו לא יהא אדם חלוף לעשות שטר חדש בשני שיטין. כי ידאג שיכחישוהו העדים שלא חחמו על שטר זה מעולם מכל מקום לא ידאג מלהוסיף שני שיטין וילמדו מן העליונה כי העדים לא יהיו זכורים שהרחיקו שני שיטין וכיון דכתב שריר וקיים למדין בטוב משיטה אחרונה חה שאל ר"י לר"ת על קיום מחקים שאנו כותבין בשיטה אחרונה והשיב כמו שפירשתי שאנו סומכין על שריר וקיים וקשה על האי פירוש שמשום שריר וקיים וכדת משה וישראל שהורגלנו לכתוב לא כתבינן חזרת השטר והלא גם הם היו כותבין כדת משה וישראל כדמוכח במס' ידים (פ"ד משנה ח) אמרו לדוקים קובלים אנו עליכם פרושים שאתם כותבין את המושל עם משה בגטד ה"ג במשניות ולא גרסינן את המושל עם השם כמו שכתוב במקלת משניות כי מה ענין השם בגט דודאי כשנצחו בית חשמונאי היו כוחבין בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לאל עליון מקמי דאתבטילת (0) אוכרת מן [שטרייא] כדאיתא בפ״ק דר״ה (דף יח:) אבל המושל לא היו כוחבין כשהיו כוחבין את השם אלא ודאי עם משה גרסינן אלמא כוחבין

ולכך אין כותבין חזרת השטר ולאחר פטירתו של ר"ת מלא ר"י בה"ג שהיה לר"ת בחיקון הגט שעשה (ם) כל דבר שלמדין הימנו אם מחק או מלה לריך לכתוב דעל המחק או דביני חטי קודם שיטה אחרונה לפני וקנינא מיניה אך בדברים ששנה עליהם שכתב פעמים ושלש בתוך השטר או אין עיקר הגט תלוי בו בזה הורגלו לקיים אחר שיטה אחרונה א"כ ס"ל דאין למדין משיטה אחרונה וקנינא מיניה הוה חזרת השטר ושריר וקיים דכתבינן על חנם הוא ולריך ליזהר בגיטין שלא לכתוב ודין דיהוי ליכי מנאי ספר תירוכין בשיטה אחרונה אלא מתירוכין ואילך שהוא כפל לשון מאחר שאין למדין משיטה אחרונה אע"ג שאנו כותבין שריר וקיים בשטרות וכדת משה וישראל בגיטין שאין לכתוב דבר שהוא מעיקר הגט בשיטה אחרונה ומבעיא לן בהמגרש (גיטין דף פה:) אי בעינן ודין או לא ולא איפשיט וקשיא לר"י על האי פירוש שפירש ר"ח שאין למדין משיטה אחרונה וקיום מחקים שהורגלו לכתוב אחר וקנינא היינו בדברים שאין עיקר השטר תלוי בו א"כ יבא לידי זיוף שימחוק בשטר דבר (ש ויכחוב עליהם דבר ששנוי בשטר ויקיימנו בסוף השיטה אחר וקנינא מיניה וכמו שאומר ר"ת מתחלה דלמדין משיטה אחרונה וכן נראה לר"י מדנהגו לכתוב שריר וקיים בשטרות ובגיטין כדת משה וישראל מ"מ נהי שאנו למדין משיטה אחרונה הרחיק שני שיטין פסול דלמא גייז ליה לעילאי וכתב הוא בשני שיטין ועדיו הם בשיטה שלישית הור״י פירש שמא בעבור הטורח הורגלו לכתוב שריר וקיים דפעמים בחזרה גופה היה מחק והיה לריך לקיימו ולחזור פעם אחרת דנהי שאין למדין משיטה אחרונה זכות לבעל השטר חובתו מיהא למדין שבחובתו אין לחוש שמא יזייף לכך היה לריך לקיים המחק של חזרה שלא יאמר הלוה או המוכר זכות היה לי שם ומחקתו:

ל שמתחלה היו כותבין כדת משה וישראל באמלע הגט ואחר כן תקנוהו לכתבו בסוף הגט במקום שריר וקיים

חרי ופריך רבא והא בעינא כתב שאין יכול לזייף וליכא בדאפילן והא בעינא שיחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא בדמהדר והשתא מאי פריך דבעינן חזרת השטר למה אי משום דלא לכתוב מאי דבעי הא כיון דאיכא עדי מסירה מדכר דכירי אי הוה תנאה ווייפיה אפי׳ לאחר כמה ימים מדכר דכירי כדאמר ר׳ יוחנן פרק

מונים לשנות המלכים. (״ק שס. ה. וזה שלא כדברי ר״ש ז״ל שכתב, הרחיק העדים מן הכתב שני שיטים פסול אם אין כתוב שריר וקיים. רשב״א.

שום חידוש ממון שלא נכתב בענינו של מעלה נכונב בענינו של מצירה אין למדין מאותה שיטה. דאיכא למימר אחר שנכתב ונחתם זייף הוא ולהכי וגחתם זייף הוא ולהכי כתבי בכל שטרי בשיטה אחרונה ככל מה דכתוב ומפורש לעיל דהיינו מענינו ליה בשיטה אחרונה בשיטה אחת יכול לכתוב בה זיוף ומקיים בסופה אלא לאו ש"מ משו"ה שיטה אחת [שיטה] אין למדין מכל אותה שיטה מה שאין , כן בב׳ שיטין דילפינן מינייהו מש״ה פסול דמצי

למיחש שהניחו שני שיטין חלק והוא המלוה זייף בו שיטה אחרונה א ויש לומר דודאי (כ) כן הוא שהוא כשר ובגיטין פרק המביא תנינא (דף יע:) משמע שיהא פסול דקתני התם האי שטרא פרסאה דחתימי עליה סהדי ישראל גבי ביה ממשעבדי ופריך והא בעינן שיחזור

מענינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא ומשני בדמהדר והשתא אמאי לא משני כשהעדים רחוחים שיטה אחת מן השטר אי איתא דהוה כשר ויש לומר דעדיפה מינה משני דהפי׳ לא הרחיקו כלום כשר בדמהדר אבל מצינו להביא ראיה דפסול מהאי דפרק קמא (ג) (דף יא.) האי שטרא פרסאה דמסריה ניהליה באפי סהדי ישראל גבי ביה מבני

שני (שם דף כב:) על (ד) מילתא דאין כותבין על נייר מחוק כו' וחכמים מכשירין ואמר רבי יוחנן אפילו מכאן עד עשרה ימים מכשיר ר' אליעור דאי הוה תנאה וזייפיה מדכר דכיר ואם כן מאי קפריך הא